

Instytut Pamięci Narodowej - Rzeszów

<https://rzeszow.ipn.gov.pl/pl8/aktualnosci/95712,77-rocznica-powstania-w-getcie-warszawskim.html>
20.05.2024, 00:27

77. rocznica powstania w getcie warszawskim





77 lat temu w nocy z 18 na 19 kwietnia 1943 roku wybuchło powstanie w getcie warszawskim. Oddziały niemieckie, dowodzone przez Brigadeführera SS Jürgena Stroopa (dowódca policji i SS dystryktu warszawskiego) rozpoczęły przygotowania do ostatecznej likwidacji resztek warszawskiego getta, w którym mieszkało około 70 tysięcy Żydów.

Przeciwko wkraczającym do getta Niemcom wystąpiły zbrojnie liczące łącznie około 1100 bojowników oddziały dwóch żydowskich organizacji konspiracyjnych o charakterze wojskowym: Żydowskiej Organizacji Bojowej oraz Żydowskiego Związku Wojskowego. Skromnej pomocy (głównie materiałowej) udzieliły powstańcom polskie organizacje podziemne, między innymi Armia Krajowa, Gwardia Ludowa i Korpus Bezpieczeństwa. Początkowo Niemcy usiłowali złamać opór oddziałów walczących w getcie, stosując zmasowane ataki artyleryjskie celem zniszczenia poszczególnych gniazd żydowskiego oporu. Ponieważ metoda ta okazała się mniej skuteczna niż pierwotnie zakładano, 22 kwietnia Strop, ponaglany przez samego Heinricha Himmlera, zmienił taktykę, nakazując podpalanie całych kwartałów broniącej się dzielnicy.

Prowadzone ze skrajnym okrucieństwem działania niemieckie spowodowały ogromne straty wśród ludności cywilnej i 24 kwietnia zmusiły oddziały żydowskich bojowników do zejścia do wcześniej przygotowanych schronów podziemnych, aby stamtąd prowadzić dalszą obronę. Zorganizowany opór getta został złamany do 8 maja, kiedy to zlikwidowano centralny bunkier przy ulicy Miłej 18, gdzie mieściło się dowództwo powstania, z komendantem Żydowskiej Organizacji Bojowej Mordechajem Anielewiczem, pseudonim „Malachi”, „Aniołek” na czele. Walki w izolowanych punktach dzielnicy żydowskiej trwały do 16 maja.

Według raportów gen. SS Stroopa w getcie znajdowało się wówczas ponad 56 tys. Żydów. Około 6 tys. z nich zginęło na miejscu w walce, na skutek pożarów i zezadzenia. 7 tys. Żydów Niemcy zamordowali na terenie getta, tyle samo wysłali do obozu zagłady w Treblince. Pozostałą grupę ok. 36 tys. osób wysłano do innych obozów. W trakcie walk i po stłumieniu powstania teren getta został przez Niemców doszczętnie zrównany z ziemią.

■ ■ ■

W 77. rocznicę powstania w getcie warszawskim wiceprezes IPN dr Mateusz Szpytma złożył

kwiaty pod pomnikiem Bohaterów Getta, a Instytut Pamięci Narodowej zaprasza do zapoznania się z historią zrywu poprzez wydawnictwa, artykuły i materiały edukacyjne, które są dostępne online na stronach Instytutu, w tym [na portalu Przystanek Historia](#).

IPN od wielu lat zajmuje się badaniami historii Zagłady i stosunków polsko-żydowskich. Katalog publikacji IPN na ten temat z lat 2000 – 2019 obejmuje kilkadziesiąt pozycji ([wersja polska](#), [wersja angielska](#))

Przy tej okazji warto przypomnieć, że 17 kwietnia 2019 r. została podpisana [umowa o współpracy pomiędzy Instytutem Pamięci Narodowej a Muzeum Getta Warszawskiego](#). Na mocy podpisanej umowy, obie instytucje będą współpracowały na wielu płaszczyznach: edukacyjnej, wystawienniczej, naukowej oraz informacyjnej.

[Fotografie z zasobu IPN obrazujące dramat likwidacji getta.](#)